

СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ У РОЗВИТКУ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Мистецька освіта та мистецький простір не може лишатися осторонь глобальних світових перетворень, оскільки саме освіта та культура повинні гостро реагувати на зміни суспільства та готувати соціум до нових реалій.

Динамізм, притаманний сучасній цивілізації, зростання соціальної ролі особистості, гуманізація та демократизація суспільства, інтелектуалізація праці, швидка зміна техніки і технології в усьому світі – все це обумовлює необхідність формування юного громадянина як творчої особистості, розвитку його творчих можливостей, підготовки до плідної продуктивної праці тощо [3].

Проблеми підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін відображено у працях Л. Андрощук, С. Горбенка, А. Козир, Л. Масол, О. Музики, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Полатайко, О. Рудницької, В. Семенчука, З. Сироти, Б. Юсова, О. Щолокової та ін., в яких зазначається, що діяльність майбутніх фахівців потребує оволодіння інноваційними мистецькими технологіями та використання синтезу мистецтв для підготовки сучасного учителя. Ця проблема є актуальною та дискусійною, у зв'язку зі змінами та реформами у закладах загальної середньої освіти, і спонукає до подальшого її вивчення.

У сучасному суспільстві пріоритетом є духовна, естетична культура особистості, що є предметом дослідження естетики. Естетична культура – це здатність особистості до цілісного сприймання, розуміння прекрасного у мистецтві та реальності, прагнення будувати своє життя за законами краси.

Нове поняття «поліхудожнє виховання» увів у сучасну педагогіку Б. Юсов, котрий науково обґрунтував природу комплексної взаємодії мистецтв на естетичне виховання. Ідеї інтеграції, важливої для нас в контексті пошуку конкретних шляхів поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики та підтвердження того, що підготовка учителя музики передбачає

інтегративність опанування ним предметів мистецтвознавчо-естетичного та культурологічного циклу на основі взаємозв'язку і синтезу споріднених видів мистецтва, знаходимо в дослідженнях Т. Браже, де йдеться про те, що інтеграція предметів у сучасній середній та вищій школі – один із напрямів ефективних пошуків нових педагогічних технологій [1, с. 151].

Ще І. Кант зауважував, що процес синтезу мистецтв сприятиме збагаченню естетичної культури та емоційного світу людини, стимулюватиме до пошуку нових його видів. Його співвітчизник, Г. Е. Лессінг, проголосив ідею необхідності синтезу багатьох видів мистецтва. Сучасна естетична теорія ще не має остаточного погляду на кількість видів мистецтва, що вирізняються, але можливо виокремити такі: архітектура, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, дизайн, живопис, кіно, література, музика, скульптура, театр, телебачення, хореографічне мистецтво. Яскравим прикладом поєднання різних видів мистецтва є фолк-опера Є. Станковича «Коли цвіте папороть» і слугує доказом того, що для створення яскравих і незабутніх образів необхідно використовувати багатогранні мистецькі ресурси, які в поєднанні доповнюють один одного, діють ефектно і переконливо. Літературною основою опери стали твори М. Гоголя, національний фольклор, героїчний епос, народні обряди.

Формування естетичної культури майбутніх учителів мистецьких дисциплін включає в себе не тільки організацію педагогічної діяльності, але й стимуляцію перетворення внутрішнього світу, створення умов для розкриття та реалізації прихованих ресурсів у процесі розвитку відносин із творами мистецтва.

У дослідженні О. Бованенко естетичну культуру представлено як особистісне утворення, що відображає розвиненість естетичних смаків, емоційно-почуттєвого культурологічного досвіду та позитивного емоційного ставлення до естетичних явищ об'єктивного навколишнього світу. Художньо-естетичну культуру трактовано як невід'ємну частину духовної і матеріальної культури особистості в контексті набутого нею досвіду через оволодіння засобами мистецтва, що сприяє формуванню знань художньо-естетичної культури, художньо-естетичних цінностей, прагнень, емоцій та готовності до творчої художньо-естетичної діяльності. Художньо-естетичну культуру студентів педагогічних університетів

визначено як складову культури майбутніх педагогів, що відображає художньо-естетичні знання та цінності, емоційно-мотиваційну спрямованість та здатність до результативної художньо-естетичної діяльності у процесі виконання професійних завдань майбутньої педагогічної діяльності [2, с. 63].

Про можливості комплексного використання різних видів мистецтв у професійній підготовці майбутніх учителів мистецьких дисциплін наголошувалось багатьма сучасними дослідниками у сфері художньо-естетичної освіти. О. Щолокова зауважує, що головна мета використання комплексу мистецтв на уроках світової художньої культури полягає у розвитку художнього світогляду, виховання естетичної та моральної свідомості учнів, формування їхньої пізнавальної активності [5, с. 124].

Сучасні автори програми «Мистецтво» (Л. Масол, Е. Белкіна, О. Оніщенко, Н. Очеретяна, В. Рагозіна) розробили відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти програму, що включає основні види мистецтв: музичне, образотворче, хореографічне, театральне, екранне. Програма спрямована на формування в учнів основ цілісної художньої картини світу, побудована на засадах інтеграції і втілює основний зміст предметів «Музика» та «Образотворче мистецтво». Мета загальної початкової мистецької освіти: у процесі сприймання творів мистецтва вітчизняного та зарубіжного мистецтва і практичної художньої діяльності розвивати загальні та спеціальні здібності, художньо-образне мислення, стимулювати творчий потенціал особистості, формувати базові компетентності і здатність до художньо-творчої самореалізації, виховувати потребу в духовному самовдосконаленні [4].

У Державному стандарті базової середньої освіти до ключових компетенцій (під. № 10) належать: культурна компетентність, що передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва [6].

Учені дійшли висновку, що використання синтезу мистецтв повинно об'єднувати у свідомості учнів загальні художні явища, які розглядаються різними видами мистецтва, а майбутньому педагогу необхідно враховувати специфіку кожного виду мистецтва та можливості впливу його художньо-виражальних засобів на індивідуальні особливості учнів, досягнення відповідного результату, а активізацію естетичного ставлення до комплексної взаємодії мистецтва ми розцінюємо як важливу умову професійного становлення майбутніх учителів мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Браже Т. Г. Интеграция предметов в современной школе. Литература в школе. 1996. – № 5. С. 150–154.
2. Бованенко Ольга Олександрівна. Формування художньо-естетичної культури студентів педагогічних університетів у процесі декоративноприкладної діяльності: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / НПУ імені М.П. Драгоманова, Київ, 2018. 263 с.
3. Основи педагогічної творчості: Підручник. К.: Міленіум, 2006. 344 с.
4. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1 – 4 класи. К.: «Початкова школа». 2006.–432 с.
5. Щолокова О. П. Методика викладання світової художньої культури: підручник К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 194 с.
6. https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/